Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2010, sp. zn. 33 Cdo 4080/2007, ECLI:CZ:NS:2010:33.CDO.4080.2007.1

Číslo: 22/2011

Právní věta:

Reálné rozdělení obytného domu (předmětu daru) na bytové jednotky a společné části domu podle zákona č. 72/1994 Sb. nebrání vrácení daru podle § 630 obč. zák.; dárce se může vůči obdarovanému úspěšně domáhat vrácení těch bytových a nebytových jednotek, včetně spoluvlastnického podílu ke společným částem domu, jejichž vlastníkem zůstal obdarovaný.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.03.2010

Spisová značka: 33 Cdo 4080/2007

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Byt, Vrácení daru

Předpisy: § 630 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 20. 7. 2005, ve znění opravného usnesení ze dne 27. 2. 2006, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 27. 2. 2006, a ve znění opraveného usnesením ze dne 13. 2. 2007, určil, že žalobkyně je vlastnicí parc. č. 1229 o výměře 406 m2, nádvoří, zastavěné plochy a jednotek v domě čp. 241 postaveném na stavební parcele č. 1229 o výměře 406 m2 a to bytových jednotek č. 241/1 až 241/6 a 241/8 až 241/10, včetně blíže specifikovaných podílů na společných částech domu, vše zapsané na LV č. 555 pro katastrální území V., obec P., u Katastrálního úřadu P. (výrok I.), a dále uložil žalovanému vydat žalobkyni výše specifikovanou parcelu a jednotky včetně blíže specifikovaných spoluvlastnických podílů na společných částech domu (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.). Dovodil, že z důvodu nutnosti provedení změny v katastru nemovitostí má žalobkyně naléhavý právní zájem na požadovaném určení (§ 80 písm. c/ o. s. ř.). Vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli manželství dne 1. 9. 1978, které bylo rozvedeno pravomocně Obvodním soudem pro Prahu 6 dne 16. 10. 2002. Z manželství pocházejí dva synové M. a T. Dne 28. 10. 1991 žalobkyně darovala žalovanému dům č. p. 241 postavený na stavební parcele č. 1229 v katastrálním území V.; jeho prohlášením jako vlastníka byly dne 12. 2. 2001 v domě vyčleněny jednotlivé byty jako bytové jednotky podle zákona č. 72/1994 Sb. V roce 1993 žalovaný od rodiny odešel a již se nevrátil. Otci žalobkyně zaslal dopis, v němž jej

urážel slovy „chytrolíne“, označil jej za člověka vypočítavého, zákeřného, nadutého, vlezlého a neskutečně arogantně panovačného. Písemně žalobkyni nazval „zvráceným člověkem, prachsprostou zlodějkou, osobou dopouštějící se prasáren, debilní osobou, osobou, která má podnikatelské IQ = tykve“.

Před dětmi ji označoval za „zkurvenou svini“, syna M. zkurveným, za to, že se stýká s matkou a H., před synem T. žalobkyni nazval „krávou a sviní“. V době, kdy měl u sebe v péči syna M., jemuž bylo 11 – 12 let, vystavoval jej zpustnutí, jelikož ho vodil do vináren, nutil jej připalovat svým přítelkyním cigarety a spát na stejné posteli, na níž spal žalovaný s přítelkyní. V době, kdy se střídavě starali o syna T. mu nedával najíst. Poté, co žalovaný v únoru 2001 vyčlenil v domě 11 bytových a nebytových jednotek, jednu z nich prodal a tento příjem nezohlednil v rámci výživného pro jejich děti. Podáním ze dne 12. 10. 2001 žalobkyně vyzvala žalovaného ke vrácení daru. Z takto zjištěného skutkového stavu věci soud prvního stupně dovodil, že se žalovaný po obdarování dopustil hrubého porušení dobrých mravů vůči žalobkyni, dětem účastníků i rodičům žalobkyně.

O nemovitost se nestaral s péčí řádného hospodáře, naopak ji rozdělil na bytové jednotky, které rozprodával a získané peníze si ponechal, aniž tento příjem zohlednil v rámci výživného pro společné děti účastníků. Toto zjištěné jednání žalovaného soud prvního stupně co do intenzity vyhodnotil jako hrubě porušující dobré mravy, které trvalo od jeho odchodu od rodiny a pokračovalo v průběhu opatrovnického řízení, přičemž žalobkyně takovému chování nezavdala žádnou příčinu. Námitce promlčení vznesené žalovaným nepřiznal soud prvního stupně žádné účinky, neboť žaloba byla podána 18. 10. 2001, výzva k vrácení daru byla učiněna 12. 10. 2001 a závadné jednání žalovaného pokračovalo v průběhu roku 2001; finanční prostředky získané prodejem části daru nepřiznal v řízení o výživném a naopak tvrdil, že je nemajetný. K námitce, že darovaná věc již není totožná s věcí, o které bylo v řízení rozhodováno, soud prvního stupně uzavřel, že byl-li darován dům čp. 241 na stavební parcele č. 1229, a požadavek žalobkyně směřuje ke vrácení bytových jednotek (jež byly v domě vyčleněny podle zákona č. 72/1994 Sb.) a spoluvlastnického podílu ke společným částem téhož domu, jde nadále o totožnou věc a nic nebrání takové žalobě vyhovět.

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 28. 2. 2007 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Jeho skutková zjištění shledal správnými stejně jako právní posouzení věci. Ztotožnil se se závěrem o existenci naléhavého právního zájmu na určení vlastnictví, přičemž nesprávným neshledal ani spojení určovací žaloby se žalobou na vydání darované věci v situaci, kdy žalovaný neuznává vlastnické právo žalobkyně a předmět sporu jí odmítá vydat. Ve vztahu k výhradě, že darovaná věc (dům) v důsledku vymezení bytových jednotek podle zákona č. 72/1994 Sb. není totožná s tím, co je nyní předmětem soudního řízení, uzavřel, že vyčleněním všech bytových jednotek v domě se žalovaný stal jejich vlastníkem, včetně společných částí domu. Odhlédnuto od pozemku parc. č. 1229, na němž dům čp. 241 stojí, stavba domu nadále fakticky i právně existuje, má zachováno číslo popisné a z právního hlediska je rozdělena na jednotlivé bytové a nebytové jednotky. Žalovaný jako obdarovaný může vrátit ty z jednotek, jejichž zůstal vlastníkem včetně odpovídajícího spoluvlastnického podílu na společných částech domu. Namítá-li žalovaný, že právo na vrácení daru podle § 630 obč. zák. je promlčeno, dospěl odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně k závěru, že k poslednímu závadnému jednání žalovaného došlo v průběhu roku 2001 a tedy, že uplatnila-li žalobkyně právo na vrácení daru dopisem ze dne 12. 10. 2001 a žalobu na určení vlastnictví včetně požadavku na vydání podala dne 18. 10. 2001, není její právo promlčeno.

V dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., žalovaný (dále též „dovolatel“), uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí (§ 237 odst. 3 o. s. ř.) vyvozuje ze skutečnosti, že se odchyluje od ustálené rozhodovací praxe, přináší judikaturu novou s možným dopadem na rozhodování soudů v obdobných věcech a řeší níže uvedenou právní otázku v rozporu s hmotným právem. Odvolacímu soudu vytýká, že odůvodnění

rozhodnutí nevyhovuje požadavku § 157 odst. 2 o. s. ř., neboť neuvedl, o které důkazy opřel zjištění o jeho jednání, které mělo naplnit znaky hrubého porušení dobrých mravů. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2003, sp. zn. 32 Odo 415/2002, má za to, že napadený rozsudek vychází z tzv. souhrnného zjištění a je tudíž nepřezkoumatelný. Tato nepřezkoumatelnost představuje tzv. jinou vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k níž musí být přihlédnuto z úřední povinnosti. Soudy obou stupňů ve věci řešily otázku, která se v rozhodovací činnosti soudů doposud neobjevila, a to, zda nastávají účinky § 630 obč. zák. i tehdy, pokud dárce po obdarovaném nepožaduje vrácení darovaného domu, ale bytových jednotek (včetně podílu na jeho společných částech), které po obdarování v domě prohlášením vlastníka (obdarovaného) byly vyčleněny. Zdůrazňuje, že podle § 118 odst. 2 a § 119 obč. zák. není byt nemovitostí. Jestliže jsou budova a byt samostatnými předměty občanskoprávních vztahů, požaduje žalobkyně vydání něčeho, co nebylo předmětem darovací smlouvy (odhlédnuto od pozemku parc. č. 1229). Připouští, že prohlášením vlastníka podle zákona č. 72/1994 Sb. se na právní i faktické existenci budovy nic nezměnilo, tedy že nezanikla. Zbavil-li se obdarovaný daru vyčleněním bytových jednotek v domě prohlášením ze dne 6. 2. 2001, může se žalobkyně domáhat pouze finanční náhrady odpovídající ekvivalentu poskytnutého daru. Dovolatel není srozuměn se závěrem, že dopouštěl-li se závadného chování vůči žalobkyni a členům její rodiny opakovaně a dlouhodobě, je pro počátek běhu promlčecí doby nároku rozhodující den, v němž došlo k poslednímu takovému jednání. Odvolacímu soudu vytýká, že skutkově neobjasnil, kdy k tomuto poslednímu jemu vytýkanému jednání došlo. Prosazuje názor, že pro promlčení práva na vrácení daru je rozhodující, kdy jednání, jež je zakládá, vůbec poprvé naplnilo znaky uvedené v § 630 obč. zák., a nikoliv okamžik, kdy ještě trvalo či skončilo. Namítá, že odvolací soud neměl přihlédnout k těm vytýkaným jednáním, která se měla odehrát nejen počátkem devadesátých let minulého stolení, ale i mnohem dříve, k nimž došlo ještě před darováním. Dovolatel kritizuje odvolací soud, že v rozporu s § 80 písm. c) o. s. ř. dospěl k závěru, že žalobkyně má naléhavý právní zájem na určení, že je vlastnicí ve výroku blíže specifikovaných bytových jednotek včetně tomu odpovídajícím spoluvlastnickým podílům ke společným částem domu a k pozemku. Má za to, že se jeho rozhodnutí odchyluje od ustálené soudní praxe, podle které nemá určovací žaloba místo tam, kde lze žalovat na vyklizení nemovitosti; jelikož žalobkyně mohla přímo žalovat na vyklizení, nemůže mít naléhavý právní zájem na požadovaném určení vlastnického práva. S odkazem na § 258 odst. 2 a § 340 a násl. o. s. ř. namítá, že výrok rozsudku, jímž soud prvního stupně zavázal žalovaného vydat žalobkyni výše specifikovanou parcelu a konkrétní bytové jednotky, včetně blíže specifikovaných spoluvlastnických podílů na společných částech domu (výrok II.), je materiálně nevykonatelný, neboť mu ukládá povinnost, jejíž vynucení procesní právo nezná. S tímto odůvodněním dovolatel navrhl, aby rozhodnutí soudů obou stupňů bylo zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání v dané věci může být přípustné jen podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam. Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Z toho, že přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po stránce právní, vyplývá, že dovolací přezkum se otevírá pouze pro posouzení otázek právních, ať již v rovině procesní nebo z oblasti hmotného práva. Způsobilým dovolacím důvodem je tudíž jen důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Uplatnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3 o. s. ř., který míří proti skutkovým zjištěním, z nichž odvolací soud při svém rozhodování vycházel, je v případě dovolání přípustného podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyloučeno (srovnej znění § 241a odst. 3 o. s. ř.). Při úvahách o přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. musí proto dovolací soud vycházet ze skutkového stavu, na němž spočívá právní posouzení věci odvolacím soudem (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004, uveřejněné v časopise Soudní judikatura pod označením SJ 132/2002, usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2006, sp. zn. III ÚS 10/06, uveřejněné v časopise Soudní judikatura pod označením SJ 130/2006 a ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. III ÚS 1970/07).

Bez významu jsou tudíž dovolací námitky zpochybňující skutkový závěr, že k poslednímu závadnému jednání žalovaného došlo v průběhu roku 2001 v době, kdy probíhalo opatrovnické řízení, a že soudy neměly přihlédnout k těm jeho jednáním, kterých se měl dopustit počátkem devadesátých let, popř. mnohem dříve. Nejde totiž o zpochybnění právního posouzení věci, nýbrž o uplatnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 3 o. s. ř., který míří na pochybení ve zjištění skutkového stavu věci. Podstatou těchto dovolacích námitek jsou výtky týkající se nesprávně, případně neúplně zjištěného skutkového stavu věci, resp. vadného hodnocení provedených důkazů, při němž soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (tj. zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, případně v jakém směru). Správnost rozsudku odvolacího soudu z hlediska takových výhrad nepřísluší dovolacímu soudu přezkoumat, neboť skutečnost, že rozsudek odvolacího soudu eventuelně vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nezakládá (§ 241a odst. 3 o. s. ř.).

Z hlediska přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nemůžou být významné ani námitky žalovaného o nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí z důvodu nedostatků jeho odůvodnění (s odkazem na § 157 odst. 2 o. s. ř.) a nevykonatelnosti (§ 258 odst. 2 o. s. ř.), neboť představují uplatnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. K vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, přihlíží totiž dovolací soud ve smyslu § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. jen v případě, je-li dovolání přípustné (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2005, sp. zn. 32 Odo 618/2004, usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. III. ÚS 1970/07).

I kdyby tvrzená vada řízení byla dána, na jejím řešení napadené rozhodnutí nespočívá (nejde bezprostředně o výklad procesního předpisu, tedy o spor o procesní právo); otázka této vady nemůže tudíž splňovat kritéria ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř. a není způsobilá založit přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Dovoláním zpochybněný závěr, že má žalobkyně naléhavý právní zájem na určení vlastnictví podle § 80 písm. c) o. s. ř., rovněž nenaplňuje kritérium zásadního významu po právní stránce podle § 237 odst. 3 o. s. ř. Posouzení této právní otázky totiž závisí na zcela konkrétních a individuálních skutkových okolnostech a postrádá tak potřebný judikatorní přesah do rozhodovací praxe soudů [srov. např. usnesení ze dne 9. 1. 2001, sp. zn. 29 Cdo 821/2000, uveřejněné v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaném nakladatelstvím C. H. Beck (dále jen „Soubor“), svazku 1, pod č. C 23, nebo usnesení ze dne 25. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2965/2000, uveřejněné v Souboru, svazku 1, pod č. C 71].

Přípustný dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. vystihuje námitka vůči závěru, že

byl-li darován dům, v němž byly po darování na základě prohlášení obdarovaného (jako vlastníka) vymezeny části této budovy, jež se – za podmínek stanovených zákonem č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), a v souladu se stavebním určením – staly jednotkami podle § 2 písm. h) citovaného zákona a společnými částmi, lze místo domu „vrátit" jednotlivé (dosud nezcizené) jednotky včetně odpovídajících spoluvlastnických podílů, neboť jde nadále o tutéž (darovanou) věc.

Tato otázka se v rozhodovací praxi dovolacího soudu zatím nevyskytla. Pro její řešení má tudíž rozsudek odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam a dovolání je tak podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Podle § 868 obč. zák. pokud dále není uvedeno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní vztahy vzniklé před 1. 1. 1992; vznik těchto právních vztahů, jakož i nároky z nich vzniklé před 1. 1. 1992 se však posuzují podle dosavadních předpisů.

Podle § 630 obč. zák. dárce se může domáhat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová k němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy.

Posledně citované ustanovení umožňuje dárci domáhat se vrácení daru, tj. požadovat po obdarovaném vrácení toho, co bylo předmětem darování. Důsledkem § 630 obč. zák. je, že obdarovaný, který získal bezplatně určitou majetkovou hodnotu, ji musí – za splnění zákonných podmínek – vrátit. Jen nemůže-li tak učinit in natura, je povinen poskytnout dárci ekvivalent v podobě peněžitého plnění podle zásad o bezdůvodném obohacení (§ 458 obč. zák.). V dané věci nastala situace, kdy obdarovaný předmět daru poté, co se stal jeho vlastníkem, prohlášením podle § 4 zákona č. 72/1994 Sb. ve znění účinném do 29. 6. 2001, dům reálně rozdělil určením vymezených částí budovy, které se staly jednotkami (§ 2 písm. h/) a společnými částmi domu (§ 2 písm. g/). Odborná literatura i soudní praxe se shodují v tom, že způsobem reálného rozdělení věci je nejen rozdělení nemovitosti např. na dva samostatné objekty – dvě od sebe oddělené nemovitosti (např. rozdělení pozemku na dva menší nebo rozdělení budovy na dvě samostatné budovy), nýbrž i rozdělení bytového domu či budovy na jednotky podle zákona o vlastnictví bytů (srov. např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M., a kol: Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání, Praha, C. H. Beck 2008, str. 809, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 661/2006, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 105/2008, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 22 Cdo 559/2004, uveřejněný v časopise Právní rozhledy číslo 21, ročník 2004 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2007, sp. zn. 22 Cdo 3242/2007, jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Nejvyšší soud respektuje závěr, který přijal Ústavní soud v nálezu ze dne 13. 3. 2001, sp. zn. Pl.ÚS 51/2000, že platná právní úprava vlastnictví bytů a nebytových jednotek je postavena na spoluvlastnické koncepci, kde hlavním předmětem je budova a vedlejším předmětem byt nebo nebytový prostor, které nejsou reálně oddělitelnými částmi budovy a ke spoluvlastnictví budovy tak přistupuje vlastnictví bytu či nebytového prostoru (konstrukce tzv. dualistické teorie bytového vlastnictví ve spoluvlastnickém pojetí). Uvedená zvláštní právní úprava, umožněná občanským zákoníkem, jenž stanoví, že předmětem občanskoprávních vztahů mohou být též byty nebo nebytové prostory (§ 118 odst. 2), a který v § 125 odst. 1 odkazuje na napadený zákon, je dána právě specifickou povahou bytu nebo nebytového prostoru, které nemohou být fakticky samostatnými, oddělitelnými částmi budovy. Vlastnictví bytu nebo nebytového prostoru je potom z podstaty věci nutně omezeno v rozsahu, ve kterém je třeba respektovat nutnost hospodaření s budovou jako celkem.

Ačkoliv je jednotka podle § 2 písm. f) zákona o vlastnictví bytů zvláštním předmětem

občanskoprávních vztahů, nebrání reálné rozdělení obytného domu (předmětu daru) na jednotky a společné části vrácení daru in natura podle § 630 obč. zák.; dárci lze fakticky vrátit to, co bylo z daru vytvořeno jeho reálným rozdělení. Jestliže byly v darovaném domě vyčleněny jednotky podle zákona o vlastnictví bytů ve smyslu § 5 citovaného zákona, potom se dárce může vůči obdarovanému úspěšně domáhat vrácení těch bytových a nebytových jednotek včetně spoluvlastnického podílu ke společným částem domu, jejichž vlastníkem zůstal obdarovaný. Jelikož bytová jednotka není fakticky samostatnou reálně oddělitelnou částí budovy, ale jen jeho vymezenou (sou)částí, mýlí se dovolatel, má-li za to, že vymezením bytových jednotek předmět daru zaniká, a to co postupem podle zákona č. 72/1994 Sb. vzniklo, nelze dárci vrátit. Právo dárce na vrácení daru založené zákonem nelze v tomto případě učinit závislým na tom, jak obdarovaný s předmětem daru naloží, a není možno je vyloučit jen proto, že obdarovaný darovanou věc reálně rozdělí. Nadále přitom platí, že došel-li projev vůle, jímž se dárce domáhá vrácení darované věci, obdarovanému až poté, co předmět daru (jeho část) zcizil, je obdarovaný – pokud jsou splněny podmínky § 630 obč. zák. – povinen poskytnout dárci peněžitou náhradu daru (jeho části) podle zásad o bezdůvodném obohacení (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 33 Odo 563/2004, publikovaný pod R 83/2006 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

V rámci dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. předložil žalovaný dále dovolacímu přezkumu posouzení správnosti závěru odvolacího soudu, že právo žalobkyně domáhat se vrácení daru se nepromlčelo, neboť má zato, že tuto otázku vyřešil v rozporu s hmotným právem.

Předpokladem úspěšného uplatnění práva dárce není jakékoliv nevhodné chování obdarovaného, ale takové chování, které s ohledem na všechny okolnosti konkrétního případu lze kvalifikovat jako hrubé porušení dobrých mravů. Obvykle jde o porušení značné intenzity nebo o porušování soustavné, např. fyzickým násilím, hrubými urážkami, neposkytnutím potřebné pomoci apod. Ne každé chování, které není v souladu se společensky uznávanými pravidly slušného chování ve vzájemných vztazích mezi lidmi, naplňuje znaky § 630 obč. zák.; předpokladem aplikace tohoto ustanovení je kvalifikované porušení morálních pravidel konkrétním chováním obdarovaného, jehož stupeň závažnosti je hodnocen podle objektivních kritérií, a nikoliv jen podle subjektivního názoru dárce (srovnej rozsudek NS ČR ze dne 28. 11. 2000, sp. zn. 33 Cdo 2425/98).

Rozhodovací praxe dovolacího soudu i odborná literatura je zajedno v názoru, že tříletá promlčecí doba podle § 101 obč. zák. pro uplatnění práva na vrácení daru počíná běžet od okamžiku, kdy chování obdarovaného naplnilo znaky uvedené v § 630 obč. zák., tedy od okamžiku, kdy právo dárce mohlo být vykonáno poprvé (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 429/2003, uveřejněné v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaném nakladatelstvím C. H. Beck (dále jen „Soubor“), pod označením C 2865, a Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, 1801 s.).

Je evidentní, že promlčecí doba bude běžet odlišně v situaci, kdy k hrubému porušení dobrých mravů, zakládajícímu právo na vrácení daru, došlo jediným jednáním obdarovaného dosahujícím značné intenzity (např. fyzickým napadením), a jinak tomu bude v případě soustavného (opakovaného) porušování dobrých mravů. Podle § 101 obč. zák. běží promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé podáním návrhu (žaloby) u soudu, což v případě jediného intenzivně dobré mravy narušujícího jednání obdarovaného znamená, že začne běžet ode dne následujícího po dni, v němž k tomuto závadnému chování došlo.

Je-li úvaha o naplnění důvodů pro vrácení daru podle § 630 obč. zák. založena na prokázaném soustavném porušování dobrých mravů, kdy jednotlivá jednání žalovaného vůči žalobkyni a členům její rodiny, která samostatně nedosahují intenzity chování hrubě porušujícího dobré mravy, je pro závěr o důvodech pro vrácení daru určující okamžik posledního jednání obdarovaného, jímž lze již jeho chování prohlásit za hrubě porušující dobré mravy. Docházelo-li k jednáním proti dobrým

mravům v delším časovém období, přičemž k poslednímu před doručením výzvy ke vrácení daru a podáním žaloby ještě v roce 2001, je správný závěr odvolacího soudu, že právo žalobkyně domáhat se vrácení daru není promlčeno.

Z řečeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska důvodů uplatněných v dovolání správné, a proto Nejvyšší soud dovolání žalobce zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).